



JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Mikk Järv
jarvmikk@gmail.com

Teie 30.09.2026

Meie 21.10.2026 nr 20-1/7082

Vastus pöördumisele

Lugupeetud Mikk Järv

Esitasite Justiits- ja Digiministeeriumile pöördumise, paludes ministeeriumil hinnata Kanepi Vallavolikogu 19.08.2026 otsuse nr 1-3/15 õiguspärasust, kuna Teie hinnangul ei järgitud otsuse tegemisel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 47 lõikes 1³ sätestatud reeglit, et volikogu komisjoni koosseisu kujundamisel arvestatakse erakondade ja valimisliitude esindajate osakaalu volikogus.

Täname Teid pöördumise eest. Informatsioon kohalike omavalitsusüksuste tegevuse kohta on meile oluline.

Vastavalt [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) (VVS) § 75³ lõikele 1 teostab Justiits- ja Digiministeerium haldusjärelevalvet kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide õiguspärasuse üle. Ministeeriumi poolt teostatava järelevalve eelduseks on VVS § 75³ lõikest 4 tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse haldusakti õigusvastasus ja avaliku huvi rikkumine. Ministeeriumil on ka kaalutlusõigus küsimuses, kas järelevalvet alustada või mitte.

KOKS § 47 üheks oluliseks eesmärgiks on tagada komisjonides poliitiline tasakaal ja kõigi valijate esindatus selliselt, et ka volikogu opositsiooni esindajatel oleks võimalik komisjonide töös osaleda. KOKS § 47 lõige 1³ sätestab, et volikogu komisjoni koosseisu kujundamisel arvestatakse erakondade ja valimisliitude esindajate osakaalu volikogus.

Viimati nimetatud sätte lisati seadusesse [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadusega 602 SE](#). Algselt eelnõus olnud lõikele 1³ vastava sätte sõnastus oli isegi rangem, sätestades, et volikogu valimistel valituks osutunud erakonna ja valimisliidu nimekirjade esindatus volikogu poolt moodustatavais komisjonides peab olema proportsionaalne nende esindatusega volikogus. Menetluse käigus muutis Riigikogu sätte sõnastust, põhjendades seda järgnevalt: „*Volikogus esindatud erakondade ja valimisliitude täpselt proportsionaalse esindatuse tagamine volikogu komisjonides võib olla aga raskendatud, kui komisjoni liikmete arv ei vasta täpselt volikogu liikmete arvule. Seetõttu sätestatakse ettepanekuga KOKS § 47 lõikes 1³ üldisem nõue, mille kohaselt arvestatakse volikogu komisjonide koosseisude kujundamisel erakondade ja valimisliitude esindajate osakaaluga volikogus. KOV üksused saavad vajadusel nõude järgimisega seonduvaid küsimusi reguleerida täpsemalt linna või valla põhimääruses*“. Eelnevast nähtub, et seadusandja tahe on olnud suunatud sellele, et komisjonide koosseisu kujundamisel arvestatakse võimalikult täpselt erakondade ja valimisliitude esindajate osakaalu volikogus. Eelnõu seletuskirjast nähtuvalt võib sellest põhimõttest kõrvale kalduda eelkõige siis, kui volikogu ja komisjoni liikmete arvu suhtest tulenevalt ei ole täpse matemaatilise proportsionaalsuse saavutamine võimalik.

Ka Rahandusministeerium (praegu Regionaal- ja Põllumajandusministeerium) on selgitanud, et KOKS § 47 lõigete 1¹ ja 1³ mõte on selgelt olnud volikogu komisjonide moodustamisel rõhutada nii koalitsiooni kui opositsiooni kaasamist võimalikult võrdsetel alustel. Poliitiline tasakaal ei tähenda, et kõikides

komisjonides peab volikogu liikmete erakondlik või valimisliidu esindatuse proportsioon olema täpselt sama kui volikogus, vaid esindajate osakaalu tuleb võtta komisjonide moodustamisel arvesse selliselt, et volikogu komisjonide töös oleks tagatud poliitiline tasakaal, sh hea tavana opositsiooni ülekaal revisjonikomisjonis ning koalitsiooni ülekaal teistes alalistes komisjonides. Komisjonide moodustamisel peab volikogu järgima demokraatliku esindatuse printsiipi ning tagama ka volikogu opositsioonile proportsionaalse esindatuse komisjonide koosseisus. Seejuures on Rahandusministeerium KOKS § 47 lõiget 1³ tõlgendanud nii, et lõikes nimetatud nõuet tuleks järgida ka iga komisjoni puhul eraldi. See tähendab, et seaduses sätestatuga ei ole kooskõlas olukord, kus volikogu komisjonide peale kokku on valimisliidul küll proportsionaalne komisjoni kohtade arv, kuid enamus neist kohtadest on ühes komisjonis.

Justiits- ja Digiministeerium kontrollis kõigi Kanepi Vallavolikogus esindatud poliitiliste jõudude komisjonides esindatust. Ministeerium kontrollis valla veebilehe ja veebilehe <https://www.valimised.ee/> alusel seda, millise erakonna nimekirjas komisjoni liikmed kohalike omavalitsuste volikogude valimistel kandideerisid. Erakonna esindajaks luges ministeerium nii valimistel valituks osutunud kui mitteosutunud isikud. Erakonnaga mitteseotud komisjoni liikmed jättis ministeerium esindatuse arvutamisel arvestamata. Valdkonna ekspertide ja asjatundjate kaasamine komisjonide töösse on kohalikes omavalitsustes tavapärane praktika ning neid ei ole alust lugeda mõne poliitilise jõu esindajateks vaid seetõttu, et nende liikmesus on välja pakutud selle poliitilise jõu poolt.

Ministeerium tuvastas, et Eesti Reformierakonna esindatus volikogu komisjonides ei ole madalam kui erakonna mandaatide osakaal volikogus. Seejuures on erakonna esindajaid kõikides komisjonides ning jagunevad ka komisjonide vahel suhteliselt ühtlaselt.

Eelnevat arvestades ei ole alust volikogule KOKS § 47 lõikes 1³ sätestatud reegli rikkumist ette heita. Seetõttu ei algata ministeerium järelevalvemenetlust ega tee volikogule ettepanekut otsuste andmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks.

Küll aga soovib ministeerium märkida, et volikogu 19.08.2026 istungil kõlanud väited selle kohta, nagu oleks KOKS § 47 lõikes 1³ sätestatud reegel volikogule pelgalt soovitus, on ebaõiged. KOKS § 47 lõikes 1³ sätestatud reegel on volikogule järgimiseks kohustuslik.

Lõpetuseks märgib ministeerium, et kui volikogu liige ei nõustu volikogus poolthääle enamusega vastu võetud otsustustega, tuleb oma poliitilise tahte realiseerimiseks lähtuda eeskätt KOKS-is sätestatud võimalustest, sh võimalusest esitada eelnõusid ja pöördumisi ning äärmuslikul juhul ka võimalusest alkatada KOKS §-s 46 sätestatud umbusaldusmenetlus. Muuhulgas on volikogu liikmel ja fraktsioonil võimalik alkatada eelnõusid näiteks volikogu varasemate otsuste kehtetuks tunnistamiseks, komisjoni liikmete arvu muutmiseks, komisjoni esimehele komisjoni koosseisu kohta ettepanekute tegemise reeglite täpsustamiseks, valdkonna asjatundjate komisjoni koosseisu kaasamise põhimõtete täpsustamiseks jms. Omavalitsuse sisesuhete pinnalt tekkivate vaidluste lahendamine valdkonna eriseaduses ettenähtud võimaluste kaudu aitab kaasa volikogu liikmete vastutuse tunnetamisele ning oma rolli teadvustamisele kohaliku omavalitsuse kui terviku toimimises.

Avaldame lootust, et meie selgitused on informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Glen Roosaar

nõunik

Glen Roosaar 53293222

Glen.Roosaar@justdigi.ee